

SOKOLSKI GLASNIK

Drž. licejska knjižnica
Ljubljana, Strossmayerova 1.

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svake subote ◀ Godišnja pretplata 50 din ◀ Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 ◀ Telefon uredništva 30-866 i 26-516, uprave 30-866 ◀ Račun Poštanske štedionice br. 57.686 ◀ Oglasi po ceniku ◀ Rukopisi se ne vraćaju ◀

Beograd, 1 novembar 1938
God. IX ◀ Broj 40

Naš narodni jubilej i naše dužnosti

Pojam jubileja po pravilu izaziva u svesti asocijaciju nečeg radosnog i svečanog. Tako je nesumnjivo i sa jubilarom godinom, u kojoj želimo da se setimo i proslavimo navršene dve decenije našeg novog narodnog života u oslobođenoj i ujedinjenoj državi.

Dužnost nam je da radosno i u svečanom raspoloženju mislimo na momente i časove, u kojima je moglo da se izvrši i proklamuje ujedinjenje i oslobođenje skoro celog našeg naroda. Mi ćemo to i učiniti, sa osećanjem pune svesti da na simboličan i vedar način treba ukazati na veličinu dana, u kome je istoriska sudbina odlučila da naš narod, posle toliko podnesenog bola i prolivene krvi, dođe do svoje narodne i državne slobode.

Ali sećajući se na svečan i radostan način ovih velikih dana, mi smo ujedno dužni da sa punom ozbiljnošću i osećanjem odgovornosti mislimo i objektivno svrstamo i pregledamo sve one teškoće, na koje je nailazio narodni život u toku protekle dve prve decenije našeg slobodnog državnog života.

Ne ulazeći u analizu spoljašnjih i unutrašnjih teškoća, sa kojima smo se sretali u novom narodnom životu, dužni smo da ukažemo, da se i u ovom periodu našeg života u punoj meri pokazala tačnost umnih reči, da vaskrsenje ne biva bez smrti i da se čaša međa ne može popiti bez odgovarajućih kapi gorke žuči. Pored svih radosti i ispunjenja vekovnih težnji mnogih narodnih generacija, mi smo za vreme dve poslednje decenije imali i teških momenata, ispunjenih tugom i nezadovoljstvom. Od ovih teških momenata najžalosniji su oni, u kojima je dolazilo do izražaja nepoverenje među pojedinim delovima našeg naroda.

Postoje sjajni primeri oduševljenja i realnog rada na polju našeg narodnog jedinstva i međusobnog poverenja između pojedinih delova našeg naroda. Ovi primeri ogledaju se u delima naše jugoslovenske nauke, književnosti i umetnosti. Isto tako slični primeri nalaze se u svima momentima narodnog života, u kojima dolazi do izražaja narodna etnografija i folklor, narodna shvatanja i psiha, narodni pogledi na pitanja života i časti pojedinaca i čitavog naroda.

Naročito u velikim istoriskim momentima, naš narod pokazao je širinu shvatanja o zajedničkim interesima naroda na celom našem etnografskom području. Takav veliki momenat predstavljali su i jesenji dani od pre dve decenije, kada je odlučeno o budućem zajedničkom i slobodnom životu našeg naroda. I docnije, do najnovijih dana, naš narod instinktivno prikupljao se jedan uz drugog, čim je osetio da se približuje kakva kob s polja ili sa ma koje druge strane.

Pored svega toga često su izilazili na površinu i elementi psihičkog razjedinjavanja i otuđivanja. Ako se za državamo samo na tim elementima razjedinjavanja i otuđivanja, onda je nesumnjivo slika tužna, pa i strašna. Ali ako, s druge strane, izvršimo bližu analizu ovih negativnih elemenata,

onda se u najvećem broju slučajeva može utvrditi, da ti negativni elementi nemaju prave veze ni sa narodnom psihom ni sa narodnim interesima. Ovi su narodu tuđi i štetni, ne samo narodnoj celini, već i svima pojedinim delovima našeg naroda.

Tražeci elemente zla treba se naročito emancipovati od ukorenjene greške, da se ovo zlo traži u pojedinim geografskim oblastima naše narodne teritorije. Zlo nema ni geografske, ni plemenske ni narodne karakterne znake. Zlo, kao defekt moralne sfere, nije vezano ni za jednu pokrajinu, ni za jedno pleme ili geografsku oblast naše zemlje i naroda. Zlo se nalazi u lošem moralu, u neistini, u potiskivanju pravih narodnih vrednosti.

Sadržina je obično važnija od oblika. Naše narodno jedinstvo mora imati svoju punu i pravu sadržinu. A ta sadržina nalazi se u narodnoj duši i narodnoj volji.

Spremajući se za proslavu našeg

narodnog i državnog jubileja, naše školstvo ujedno mora duboko i ozbiljno da misli na ove realne teškoće, na koje smo nailazili u toku dve poslednje decenije. Radi dalje i srećnije budućnosti treba objektivno i otvoreno ispitivati šta nas sve spaja i koje su to snage koje nas razdvajaju.

Da nas na tome ispitivanju ne bi ništa zavelo na pogrešan put, treba se držati istine. Najveći neprijatelj našeg narodnog života, pa i našeg narodnog jedinstva, jeste neistina. Narodu i državi ispravno i korisno može se služiti jedino držeći se puteva morala i časti. Kolektivna narodna psiha i narodni moral predstavlja ujedno osetljiv organ za osećanje ovih vrednosti.

Jedino držeći se principa istine, morala i časti, naše školstvo moći će otvorena srca da proslavi narodni dvadesetogodišnji jubilej i da odgovori svojim daljim dužnostima prema narodu i državi.

PROSLAVA prvog decembra i 20-godišnjice oslobođenja i ujedinjenja

Proslava prvog decembra je ove godine u isto vreme i proslava dvadesetogodišnjice našeg oslobođenja i ujedinjenja. Za sve bratske jedinice spremili smo sva potrebna uputstva, a pored ovih još i odgovarajući materijal za pojedine tačke programa, ako sama društva i čete slučajno sami ne nadu izvore za stvaranje svoga programa. Poslanica Saveza će biti dostavljena takode blagovremeno. Sada su na redu braća prosvetari, da u zajednici sa starešinama i načelnicima porade na što boljoj organizaciji proslave, u toliko pre što mi ovo slavimo iz puna srca. Za proteklih dvadeset godina sokolstvo je visoko držalo glavu i nikad i ni s kim nije ulazilo u nekakve kompromise kada se ticalo našeg jedinstva. Baš i radi

toga i takvoga našega držanja mi sa zanosom treba da proslavimo ovaj svetli dan naše najnovije istorije. A da to tako može da bude, valja svesrdno prionuti poslu oko priređivanja proslave. Angažujte se svi i angažujte sve. Dobro bi bilo da se uprave svih jedinica sada izuzetno češće i redovno sastaju, a naročito prosvetni odbori, koji bi na svakom svom sastanku imali mnogo da rešavaju i da posle po rešenjima rade. Ako se u četama ukaže neka teškoća, treba odmah da se obrate svojim matičnim društvima, društva svojim župama, ove Savezu. Tačnim i redovnim postupanjem lako i brzo ćemo obaviti svoje pripreme. Svaki svoje da učini i onda će biti sve učinjeno.

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije

UPUTSTVA

ZA PROSLAVU PRVOG DECEMBRA 20-GODIŠNJICE OSLOBOĐENJA I UJEDINJENJA.

Cela proslava imaće svoja tri dela, i to svečanu sednicu pre podne popularnu akademiju po podne za sokolsku decu, naraštaj i roditelje sokolskog podmlatka, a u veče svečanu akademiju sa tehničkim i prosvetnim programom. Svaka od ovih priredaba, priređiće se u obliku koji je moguć za dotično društvo, i prema prilikama u mestu. Za dobar uspeh ovih priredaba postaraće se

uprave svih jedinica, i uložiće najveće napore da se sve u napred predvidi i tačno izvede.

Na sva tri dela proslave obavezno je da bude prisutno celokupno članstvo društva ili čete. Uprave će za ovo ustanoviti kontrolu kako smatraju da je najzgodnije (upišom u svečanu knjigu koja bi se za taj dan ustanovila, ili postrojenjem svih kategorija pred upravom,

ili prozivkom pred načelničtvom, ili kako se odluči, tek da se nađe način da se izbegne činjenica da toga dana nema u sokolani ni četvrtina naših pripadnika.)

SVEČANA SEDNICA

1) Svečana sednica održaće se u svima mestima gde postoji sokolska jedinica, i to posle službe božje. Ova sednica ne bi trebala da bude u trenutku kada će pretstavnik građanske vlasti vršiti primanje radi čestitanja. O ovome se uprave društava i četa imaju u napred sporazumeti i pronaći slobodno vreme do podne. Samo usled većih prepreka sednica bi mogla biti održana i posle podne.

2) U mestima gde ima više društava prepušta se upravama da same ocene hoće li držati zajedničku sednicu ili svako društvo za sebe. Sporazumno odluku doneće na zajedničkoj konferenciji. Ako bi bila zajednička sednica, na njoj bi predsedavao starešina najstarijeg društva, odnosno starešina župe, ako se proslava vrši u sedištu župe. Starešine ostalih društava imali bi svaki prema prilikama i ličnim mogućnostima izvesnu dužnost na toj sednici, kako bi pred građanstvom bila jasno izražena jedinstvenost proslave celokupnog sokolstva u tome mestu.

3) Za svečanu sednicu valja izabrati po mogućstvu najprostraniju i najlepšu dvoranu u mestu, ako takvu nema sokolsko društvo ili četa. Bilo to u sokolani ili drugde, salu treba ukrasiti velikom jugoslovenskom zastavom, skladno smeštenom u pročelju na zidu. Ostali zidovi morali bi biti ukrašeni manjim zastavicama, evecem i ćilimovima, kao i prigodnim geslima i slikama. Oko slika i napisna na zidovima neka se izviju venci od zelenila ili cveća, što se ima sve poveriti na izvršenje jednom naročitom odboru sestara.

4) Uprava župe, društva ili čete, sedi za stolom na jednom uzvišenijem podijumu koji je prekriven prostirkama a sto čohom ili ćilimima. Iznad uprave na zidu postaviti uglednu sliku Nj. V. Kralja Petra II (po mogućstvu u sokolskoj odori).

5) Ako jedinica ima svoju zastavu, nju će desno ispred stola u koso držati zastavnik a pored njega po jedan soko sa isukanim mačem u ruci sa belim rukavicama. Ako bi postojala i naraštajska zastava ona bi se stavila na suprotnu stranu po istom načinu.

6) Na ulazu u određenu dvoranu postavice se desno i levo red članova u odori ili narodnoj nošnji, dok bi između njih sokolski redari dočekivali građanstvo i vodili na određena mesta. Redari bi se pobrinuli da za sve vreme trajanja svečanosti u dvorani vlada uzoran red kao i o tome da budu pozdravljeni pojedini stavovi iz čitavih ili govorenih predavanja. Zato treba naročitu pažnju posvetiti izboru redara za ovu priliku, koji će tačno znati kad je čemu momenat.

7) Glazbu (hor ili orkestar) treba smestiti ispred pozornice odnosno u desnom ili levom kutu, tako da se ne kviri simetrija predviđenog položaja. Najbolje je da se smesti na balkonu ako ga ima u sali.

8) Ako materijalna sredstva dozvoljavaju, neka se za proslavu štampaju programi kao pozivi za sva tri dela proslave, i to u lepjoj i ukusnijoj opremi, što bi blagovremeno u napred bilo dostavljeno građanstvu.

9) Za sednicu propisan je ovaj

dnevni red:

- 1) Pozdrav zastavi.
- 2) Sokolski pozdrav (hor ili orkestar)
- 3) Otvaranje sednice (reč starešine) i državna himna.
- 4) Pjesma narodnom jedinstvu, recituje član.
- 5) Poslanica Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije.
- 6) „Jugoslavija” od br. Sv. Paščana, peva hor.
- 7) Predavanje o značaju Prvog decembra i 20 god. ujedinjenja.
- 8) Polaganje sokolskog zaveta novih članova.
- 9) „Oj, Sloveni”, hor ili orkestar zajedno sa svima prisutnima.
- 10) Zaključenje sednice.

Pozdravna reč br. starešine pri otvaranju trajala bi najviše pet minuta, da bi ostali program takođe dobio svoje vreme, te da cela sednica prođe najsvetije u kratkom trajanju.

Poslanicu Saveza treba čitati smišljenim naglaskom njenih stavova na način kako se drže svečani govori. Onaj koji čita ima se u napred upoznat sa sadržinom iste.

Za recitovanje valja izabrati braću ili sestre, kojima će to najbolje uspeti po njihovom daru za čisto izgovaranje.

Pjesma „Jugoslavija” od br. Sv. Paščana, oštampana je u „Sokolskoj Prosveti” iz 1934 godine (br. 1 str. 34—35).

Od propisanog programa, koji treba da traje najviše 45 minuta, ako je ikako moguće, ne treba odstupati. U društvima (četama) koja imaju naročito uvežbani hor ili orkestar, mogu se uvrstiti u program i druge, veće kompozicije ozbiljnog i rodoljubivog sadržaja. No tačke pod 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10 ne treba da se menjaju.

II

DECJA NARAŠTAJSKA AKADEMIJA.

- 1) Akademija ili selo treba da se održi po mogućstvu po podne u istoj dvorani gde je pre podne držana sednica, a gde ostaje isti ukras.
- 2) Ulaznice moraju biti ustanovljene po minimalnoj ceni, dok siromašnija deca i naraštaj treba da budu besplatno uvedena na priredbu.
- 3) Ovoj akademiji ili selu morala bi prisustvovati cela uprava društva (čete) i to u sokolskim odorama ako ih ima, a pored toga da se sprovede propaganda da tu prisustvuju roditelji dece i naraštaja.
- 4) Dužnosti redara i razvodnika go-

stiju treba da vrše sami naraštajci po uputstvima vođe naraštaja ili dece. I ostale moguće dužnosti poveriti naraštajcima u interesu njihovoga vaspitanja za samoradnju i u takvim prilikama. Za vreme izvođenja programa stvoriti mogućnost održavanje potpune tišine u dvorani, da bi se i ovoj priredbi dao pun značaj ozbiljnosti, što bi uticalo na samu decu i na njihove roditelje.

Program.

Program ove akademije (sela) ne može se tačno propisati za sve jedinice, ali bi on od prilike imao biti ovakav:

- 1) Sokolski pozdrav, izvodi dečiji hor.
 - 2) Govor o Prvom decembru i 20 god. ujedinjenja.
 - 3) Državna himna, izvodi dečiji hor.
 - 4) Pjesma Nj. V. Kralju Petru II, recituje dete ili naraštajac.
 - 5) Vežbe.
 - 6) Vežbe muške i ženske dece.
 - 7) Vežbe muškog i ženskog naraštaja.
 - 8) Dečje igre.
 - 4) Pjesma o Jugoslaviji, recituje dete ili naraštajac.
 - 9) Recitacija: Dvadesetogodišnjica.
 - 10) (Po izboru).
 - 11) Jedna patriotska pesma, izvodi dečiji ili naraštajski hor.
 - 12) Solo pevanje ili sviranje, dete ili naraštajac.
 - 13) Jedan kratak dijalog.
 - 14) „Oj, Sloveni”, dečiji hor.
- Cela priredba nebi smela trajati više od 1, do 1½ čas.

SVEČANA AKADEMIJA.

1) Svečana akademija se priređuje u veće sa naročito odabranim programom sokolskih vežbi, sokolskih pesama, prigodnog predavanja, solo pevanja i sviranja, i ostalog odabranog nacionalnog programa.

2) Svečana akademija trebala bi takođe da bude obavezna za sve jedinice, i na njoj treba da se prikaže telesna snaga i duhovna snaga Sokolstva u potpunosti. Sve što se izvodi treba da bude precizno prikazano.

3) Stavljajući se u dužnost starešinama i prosvetarima sokolskih jedinica da na ovim akademijama održe prigodna predavanja o značaju 20 godišnjice oslobođenja i ujedinjenja. Ukoliko oni sami ne bi održali ovo predavanje neka se postaraju da to učini neki član uprave ili ma koji član jedinice koji bi zato imao naročite spretnosti i sposobnosti. Predavanje ne treba da bude ni dugačko ni zamorno nabranjem mnogobrojnih fakata već popularno i oduševljeno sa jasno naglašenim nekim činjenicama.

Ni u kom slučaju pak ne bi smelo da traje duže od 10—15 minuta.

4) Ukoliko ne bi bile pre podne prilikom svečane sednice podeljene značke novim članovima, ili diplome za utakmice, ili tome slično neka bi se to učinilo na ovoj večernjoj svečanoj akademiji.

Sve ove priredbe u toku dana morale bi biti na dostojnoj visini. Prisutno građanstvo treba da stekne uverenje o ve-

likom požrtvovanju sokola za unapređenje narodnog dobra u toku proteklih 20 godina. Svojim primerom u otpravljanju naloženih dužnosti za taj dan imaju da prednjače braća i sestre članici sokolskih jedinica.

Prvi zamenik starešine
Engelbert Gangl, s. r.

Sekretar, Predsednik SPO,
D-r M. Arsenijević M. Stanojević

NAŠA DVADESETOGODIŠNJICA

(Prilozi za Proslavu)

Pobednik

Petama ste mene pogaziti hteli,
Sa glave mi kalpak u prašinu strti.
No u meni moji bogovi su bdeli,
Pa se rugah vam i burama smrti.
O oklope srca skrših vaših orda
Sve nadžake oštre i sva koplja
gorda.

Kopitama belca, u čiju je grivu
Oreada jedna rujne ruže piela,
Ja preorah vaše ugare i njivu
I belegu mačem stavih vam na čela.
Sada na medama vaših reka stojim,
Iz kaciga vaših svoga belca pojim...

Sam zapinjem strelu... Moji su drugari
Snaga srca moga i sjaj vere lepe.
Oni su mi koplja, štitovi, handžari,
I bure što gone vaše hajke slepe.
Oni su mi jedra i kormilo lada,
I timori gde se moja zora rada...

Zaman. Vaše srdžbe vihori mi nisu
Skrhali barjake — cigli pao nije!
Jutros sam ih eno, na onome visu,
Svrh gradova vaših posadio svije!
Pa ko plamenovi požara se vijuju,
I kitama zlatnim o bedeme biju.

Svršeno je... Sada, s ogarima svojim,
Svrh kopalja vaših i oklopa kruti,
K'o hrastovo stablo, sav u zori, stojim,
Dok pada mnom nogom kopa belac
ljuti.

Svrha koplja moga, pobjena u travu,
Gordi or'o klikće sa krunom na
glavi...

Aleksa Santić

Dvadesetogodišnjica

Dvadeset leta prođe k'o sanak,
otkad nam sinu slobode danak;
zagrljaj topli otkad nas zbrati;
otkad nas sabra u krilo mati.

Dvadeset leta prođe i minu,
otkad nam sunce slobode sinu,
koje nam sjaja toploga dade
koje nam sjaja toploga dade
i odgna mračne slutnje i jade.

Strašno je bilo. Led nas je bio.
Nad nama suri oblak se vio,
preteći gromom vrh naših glava,
a sad nam puca vedrina plava.

Vekovna težnja do cilja stiže
i triumf slavi, u vis nas diže;
nisu nam više pognute glave,
nit nas čeljusti ljudinske dave.

Izvor nas bratstva suazi i mije;
srce nam danas veselo bije;
radosno kolo danas se hvata,
jer je u njemu tu brat uz brata.

Al ipak oko pogled nam šalje
tamo od danas što nam je dalje:
Nazad i napred, i sve nas uči
da s medom ima pokatkad i žuči.

I taj nas pogled ne sme da mane.
Nek se na prošle upire dane!
Primeri svetli prošlosti naše
neka nam budu napitka čaše!

A ono što nam budućnost slovi
i od nas traži naraštaj novi,
u rečima jeste, — čujmo ih samo:
Čuvajmo ovo što sad imamo!

Čuvajmo ovo k'o oči svoje!
Te reči nek nas sve večno spoje!
Ni stope zemlje ne dajmo ove!
Budućnost naša na to nas zove.

Velikog Kralja amanet sveti
neka nas vodi toj svetloj meti!
Nek nas i krvi, života staje!
Jugoslavija da večno traje!

Jovan Udicki

PODLISTAK

Savremena uloga Sokolstva

Sudelujući u grandioznim svečanostima X Svesokolskog sleta u Pragu od 3 do 6 jula o. g.

, vidjeli smo i osetili plodove 76 godišnjeg sokolskog pokreta i delovanja. —

Ako je kada, Sokolstvo, to je ovaj put naročito manifestiralo svoju ideju, i to sa najvećim uspjehom.

Što je doprinelo tom uspjehu?

Velika moralna energija, koja se nalazi u sokolskoj veri, radu i njegovom delovanju. A ta je sokolska vera i moralna snaga uzidana u temelje sokolske nauke i sokolskog pokreta. Taj su nam moralni kapital, namirli i ostavili u baštinu, naši neumrli osnivači. Iz tog neiscrpivog kapitala, danas a i večno treba, da izvire i stvara sav onaj veliki i sav onaj sitni mnogostrani rad, koji čini Sokolstvo sokolskim i ljudskim.

Samo pokret, kao što je naš sokolski koji vrši duboku promenu u društvenom životu jednoga naroda, mogao je izvesti veličajno delo preporoda bratskog Čehoslovačkog naroda i kao krunu svemu delovanju: X manifestacioni sokolski slet. —

Baš ovaj, sa još tako svežim sećanjem X Svesokolski slet najbolji je dokaz, da se Sokolstvo, kako nam to neprijatelji prebacuju, nije preživelo, da je Sokolstvo živi, zdravi i pun duhov-

ne snage organizam, koji je uspeo, da proživi sve nevolje svoga naroda bez potresa. Ne samo to, nego je Sokolstvo baš bjo i ostao onaj faktor delovanja, koji je u najtežim danima narodnog stradanja; ostao kao jedina najsigurnija podrška i oslonac narodnog života.

Sva ona velika dela, što ih je Sokolstvo u narodnom preporodu izvelo i što ih još podvostručeni naporima ne prestano još i danas izvada širom Slovenstva, najveći su dokaz, da se ne može i ne smije, a i rebi mogao pokopati tako zdrav organizam bez potresa narodnog života. Sokolstvo je imalo, a i danas ima presudnu ulogu u životu naroda. Ono je jedan od onih činilaca, koji pozitivno deluje u razvitku naroda, koji sigurno pomaže korak narodnom životu u napred, kako ne bi bilo zastoja, jer zastoj je smrt, samo u pokretu živimo; samo nam rad ponavljan svakog dana obezbeđuje život i slobodu!” (Tirš: „Sokol” 1873)

Sokolstvo, kao i svi ostali pokreti iz istorije što su imali, imade svoj program, svoj cilj i način izvedbe tog programa. Svi su pokreti u svijetu postavili duboku brazdu u istoriju čovečanstva, a tako je i naš sokolski preko Slavenstva.

Sokolstvo ima zato dovoljno ocenjeno neizmerno bogatstvo sokol. misli i delovanja. To je rudnik iz koga svi

sokolski radnici, neumorno i bespekidno izbacuju moralne vrednote, da njima ožive delovanje u velikoj sokolskoj dobrovoljnoj radionici, u koju se po prvi puta u istoriji čovečanstva ostvarila ona Božja i čovečanska nauka o ravnopravnosti i jednakosti, jer su u njoj svi jednaki, svi u svim pravima i dužnostima, dioničari i radnici, jer su ti radnici sami dioničari tog preduzeća, bez pretiranja na materijalne dobiti i nagrade.

Zato sokolstvo i ima tako veliku i značajnu ulogu u životu Slavenstva, našega naroda posebno.

Prema bivstvu sokolskog života i rada, ni jedan od preduzetih radova, koje je Sokolstvo zahvatilo, nije toliko izvršen, da na njem ne bi i danas bilo dovoljno posla. Eto na primer: nacionalne težnje predratnog Sokolstva za ostvarenjem nacionalnih država ostvarene su, ali samo neznanica mogao bi reći, da nam Sokolstvo danas nije radi toga potrebno. Baš danas možda više, nego ikada prije. Naš narod ljepo kaže: „Teže je očuvati, nego stići!” A što narod ne zna, niko ne zna!

Tako je Sokolstvo i kraj svih svojih velikih tečevina, koje je predalo istoriji prema tome i danas preko potrebna organizacija. Kao što je Sokolstvo i danas još s najvećom ljubavi vrši svoju nacionalnu misiju, tako Sokolstvo u životu naroda vrši u velike i svoju, ekonomsku ulogu. Sokolstvo vrši još u narodnom životu svoj uticaj i kao socijalni, viteški, kultur. prosvetni i uzgojni faktor. —

Prvobitna „nacionalna - demokratska-

gimnastička ustanova” danas je eto razvojem života dobila daleko veći opseg svoga rada. — Taj rad je zapravo tako mnogostran, da mi danas za naše prilike zapravo imamo i premalo sokolskih radnika, da bi mogli da zađemo u sve njegove manifestacije. To je zakon života, to je zakon napretka. —

Da govorim o sokolstvu, kao nacionalnom faktoru. Sam Tirš 1871 u uvodniku Sokola „Naš zadatak, smer i cilj” veli: „Nikakva pa ni najsajnija prošlost, već zdrava i radina sadašnjost jamči narodima budućnost. Ne napreduju li, narodi nazaduju, izumiru iznutra, i sveopći tok događaja ostanjuje s puta samo ono, što je već i onako iskorišćeno, što u općem životu više nema vrednosti!”

Nikad vera u vlastiti život ne smije popustiti, treba je uvek držati budnu, narodni život mora da uvek ključa, bez zamora, uvek se mora obnavljati. A kakovu ulogu danas ima Sokolstvo u tom smislu? Evo ovu:

Onaj veliki nacionalni žar, onu veru u samoga sebe i vlastitu budućnost, onu iskru nacionalnosti i onu duboku ljubav i odanost prema državi i panu prezidentu i Sokolstvu, što smo videli, osetili i proživeli za X svesok. sleta kod bratskog Č. S. naroda, nije više obična ljubav, to je više i od vere,

A tu divnu otpornu snagu odnegovalo je i othranilo Sokolstvo u svom krilu i svojim grudima. Onakvom heroizmu i rodoljublju, ne nalazi se slična u spisima klasika, jer Rim i Atena,

Jugoslaviji

Svoju veru, čekajući tebe,
stvarali smo uz gusala zvuke;
na tvoj oltar prinosisi sebe,
krvaveći i srca i ruke.

U temelju tvoga Novog zdanja
položismo sve svoje trofeje,
sve mramorje rasnog pouzdanja
i sav ponos naše epopeje.

Sad ljubaviju nek seju ratari
cvetna polja plodnih ti zemalja...
Osveštani tvoji su oltari
Moćnom rukom Velikoga Kralja.

Stvarali smo, uz gusala zvuke,
svoju veru — čekajući na te!
A sad: naše dece vredne ruke
Hram slobode tvoje nek pozlate.
Beograd **Trifun Đukić**

Šezdesetogodišnjica brata Jože Smertnika

Dana 1 novembra 1878 godine rodio se u Ljubljani brat Jože Smertnik, starešina sokolske župe Celje. Dužnost nam nalaže da se ovog značajnog jubileja setimo i u „Sokolskom glasniku“, jer je inače i rad slavljenika usko povezano sa sokolskim delovanjem opšte, a posebice sa radom sokolske župe Celje.

Brat Smertnik rastao je baš u godinama nacionalnog buđenja kada je Ljubljana, srce naše Slovenije skinula sa sebe tuđinske okove, te otkrila svoje pravo slavensko lice i svoj slavenski značaj.

U toj borbi su u prvom redu nastupale borbene crvene košulje naših sokola. Sokolsku organizaciju uzeo je slavljenik k sebi za svoj životni cilj, i toj organizaciji ostao je veran od svojih mladih dana do danas.

Sokolstvu se brat Smertnik posvetio ceo, sa svim svojim duševnim i telesnim snagama, od oduševljenog i predanog vežbača u članskim redovima, do savesnog prednjaka i načelnika, od člana uprave do starešine društva i župe, od vrhunskog vežbača do međunarodnog takmičara, od sudije na međunarodnim utakmicama do člana Savezne uprave. U svima, baš u svima granama sokolstva učestvovao je sa uspehom i svuda se istakao. Zato brata Smertnika ne možemo zamisliti bez Sokolstva, koje mu je cilj, smisao i pravac života. Kako je prednje kazato uopšte, to treba još posebice naglasiti koliko je prisno vezano ime brata Smertnika sa nacionalnim radom u sokolskoj organizaciji u Celju i sa velikim uspesima na ovom vrućem tlu nacionalne borbe. Već godine 1906 bio je nag slavljenik prednjak u prvom prednjačkom zboru Ljubljanskog Sokola. U tom zboru su se razvijala i uzgajala pod vodstvom brata Dr. Murnika braća koja su skoro zatim u našem Sokolstvu izvršila značajan preokret. Sokolstvo je postalo — po češkom uzoru — i kod nas organizacija koja je zvala vežbače u zbor u vežbaone, gde je vršila sistematski uzgoj duha i tela. U o-

vim vežbaonicama raslo je novo sokolsko pokolenje, ovde se dizao sokolski duh, ovde se jačala sokolska tela.

Dana 20 oktobra 1898 godine, dakle ravno pre 40 godina, došao je naš slavljenik u Celje kao činovnik „Slovenske posojnice“ u Celju, koje je tada još bilo u rukama nacionalnih otpadnika, odmah se latio dela u Sokolstvu. U vežbaoni pojavio se nov duh, koji je uskoro pokazao zavidne uspehe. Nakon godinu dana od vežbača izabran je za načelnika.

U svojstvu načelnika vodio je celjsko sokolsko društvo punih 12 godina do 1911 godine, te je odgajao čitav rod odličnih vežbača i prednjaka, koji su se razišli širom naše zemlje, stvarajući svuda borbene sokolske organizacije.

Brat Jože Smertnik
(u mlađim godinama)

1911 godine izabran je za starešinu sokolskog društva Celje. Ovo mesto zauzimao je brat Smertnik i u godinama 1919—1923.

Kad je u 1910 godini osnovana celjska sokolska župa, postao je brat Smertnik njezin prvi župski načelnik, što je ostao do 8 II 1914 godine. U toj godini izabran je za župskog starešinu, koju je dužnost sa urođenom mu savješnošću vršio sve do 1920 godine. 17

II 1928 godine ponovo je izabran za starešinu sokolske župe Celje, koju od tada vodi već 10 godina.

Brat Smertnik, bio je pored toga i načelnik Slovenske Sokolske Zveze, više godina njezin podnačelnik, a jednom i njezin podstarešina.

1904 godine postigao je na utakmicama Slovenske Sokolske Zveze prvo mesto; na utakmicama u Zagrebu 1907 godine postigao je častan uspeh.

Brat Smertnik pratio je naše sokolske vrste na međunarodne utakmice u Pariz, Lion, Luksemburg, Tuin, Amsterdam, Pragu i Ljubljani, gde je sa svojim odlučnim držanjem stekao za sebe i za naše takmičare najveći ugled.

Od 1926 godine brat Smertnik član je uprave JSS.

Od osnivanja Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije agilan je član uprave. Njegovo remek-delo kojim je postavio sebi trajan spomenik jeste sokolski dom u Gaberju kraj Celja. Bistrim okom je Smertnik uočio ogromnu važnost predgrada Gaberja u nacionalnoj borbi za grad Celje.

U srcu predgrada ispred samih vrata grada Celja kupio je zemljište, osnovao društvo, Sokolski dom, prikupljao priloge i konačno sam sa ostalim rodoljubima preuzeo na sebe jemstvo za zajam koji je bio potreban za gradnju.

Za dve godine, digla se značajna sokolska tvrđava koja je otvorena 14 VIII 1910 godine. U vezi sa otvaranjem ovog sokolskog doma održan je slet „Slovenske Sokolske Zveze“. Otpadnici su pobesneli. Zabranili su nošenje sokolskih odora, u gradu su zatvorili ulice koje su vodile u Gaberje.

Sokolski bataljoni koji su u velikom broju prispeli u Celje, morali su se skinuti na stanici Štore, odakle je čitava armada 1200 sokola u pobedonosnom pohodu stupala do sokolskog doma.

Uz časno učešće čeških, srpskih i hrvatskih Sokola, dom je otvoren i predat svojoj nameni.

Još i danas je sokolski dom u Gaberju i žarište sokolskog rada u Celju i okolini.

U vrućim danima sloma Austrougarske brat Smertnik je prvi zakleo našu vojsku, sokolska zastava celjskog sokolskog društva kumovala je ovoj zakletvi prvih boraca mlade slobodne države.

Iz ovih kratkih, na dohvat uzetih podataka, vidi se, koliko su istinite reči koje smo napisali, da je Sokolstvo i sokolska organizacija bila slavljeniku sadržaj i cilj života.

Bratu starešini Smertniku na ovom jubileju iskreno čestitamo sa toplom željom da bi još dugi niz godina ostao čisto i krepak u sokolskim borbenim redovima.

SOKOLSKÉ VESTI

FOTOGRAFSKI KONKURS X SVESOKOLSKOG SLETA

ČOS je raspisao konkurs za najlepší amaterski snimak učinjen na X svesokolskom sletu u Pragu. Uslovi su sledeći:

1) U konkursu mogu sudelovati amateri koji su dobili odobrenje da mogu snimati X svesokolski slet.

2) Kod konkursa će se uzeti u obzir snimci koji predstavljaju život, duh i rad sokolstva kao celine.

3) Slike moraju biti, prvotne veličine ili povećane, na svetloj hartiji najmanje veličine 9 × 12 sa oznakom vremena, mesta, događaj i vrste materijala koji je upotrebljen.

4) Pojedinač može na konkursu sudelovati sa najviše 8 slika.

5) Biće podeljeno u svemu 77 nagrada, u ukupnoj sumi od 10.000 Kč., koje će se odmah isplaćivati. 1 nagrada je 1.000 Kč., 2 nagrade po 500 Kč.; 4 nagrade po 250 Kč.; 20 po 100 Kč.; 50 po 50 Kč.; ostatak će se otkupiti po cenu upotrebljenog materijala.

6) Slike treba poslati na adresu: Biografski odbor ČOS Praha III Tíršev dom. Slike treba poslati u zatvorenoj kovrti sa brojem odobrenja i tačnom svojom adresom. Poslane slike se ne vraćaju. Konkurs se završava 31 oktobra o. g.

ČESKE SOKOLICE SPREMAJU POKLONE ZA ZIMU

Praške sokolice otpočele su da se sakupljaju u Tírševom domu i tamo pletu džempere, veš, čarape i drugo za vojnike, Prašskog 28 puka Tírša i Fringera, a one koje kod kuće rade donose u Tíršov dom i predaju načelništvu žena. Do sada je sakupljen veliki broj poklona.

LINGIADA U ŠTOKHOLMU

Na dan stogodišnjice smrti P. H. Linga, 1839 god., održaće se u Štokholmu iduće godine u njegovu počast Lingiada, na kojoj će biti zastupljeni sportisti celoga sveta.

Lingijada će biti veličanstvena sportska svečanost izjavljuju njeni organizatori. Popust na železnici od 50% već je odobren. Komitet za priredbu je uputio apel na sve sportske ustanove i traži saradnju.

GLAVNE OBAVEZE U TALIJANSKIM ŠKOLAMA

„La Gazette dello Sport“ donosi vest da je Talijanski olimpijski komitet doneo zaključak da se traži, da u svima školama bude plivanje obavezno kao nastavni program rada. U koliko za to postoje tehnički uslovi.

tamni su i ne znače ništa prema veličini vere, koju ta braća imadu u sebi za svoju budućnost, usprkos svemu,

Kome, da ne poteku suze radosnice, gledajući onaj predivni prizor — kad 30.000 pognutih glava, junačkim i sokolskim srcem uz dirljivu muzičku pratnju i recitaciju — odaje čast, sokolima junacima, koji padoše za veličinu, slobodu i jedinstvo Otadžbine? Kako su se u grobnoj i svetloj tišini mase — otkrivala glave i orosile oči viteški-tja i vitezova. Koliko se tu na izvoru vere i na oltaru Otadžbine, srđaca napojilo novom verom, novom ljubavi za rođenu grudu zemlje! Zar ne?

Ili možda sletska scena nije proizvela isti osećaj? Ko je mogao ostati ravnodušan, nakon one scene, gdje rasvetljeni sokol, mnogami obilježavaju kamene međaše —

Zar su ovi, a i toliki drugi dirljivi prizori možda bili nepotrebni? Ne! I te kako su bili potrebni! Trebalo je na grobu Neznanog vojaka, na grobu Prezidenta Oslobođitelja u Lanima, Na grobovima Tírša i Fignera na Olšanjskom groblju, pa onda u kolumbariju Tírševog doma pred urnama Vaničkovi, na grobovima čeških kraljeva i svetaca, u muzejima nad uspomjenama narodnih velikana — oživjeti duh, napojiti se novom verom, ojačati svoje snage, probuditi žarko rodoljublje, da nikad više, nikad ne utihneme.

Tírš nas tu uči preko Gustava Le

Bona: „Mrtvi su oni, i to u još većoj meni nego živi, koji vladaju narodom. Mrtvi su jedini neoporecivi gospodari živih. Mi nosimo težinu njihovih greha, mi primamo platu za njihove vrline!“

Pa onda, zar nije trodnevno prisustvo pana Prezidenta na sletištu, kao i večernjoj sletskoj sceni, ojačala ljubav prema glavi države?

Sokolstvo vrši svoju veliku ulogu, kod braće iseljenika. Dokaz su tome, rad Slavenskog Sokolstva u svetu, napose u Americi, a braće Rusa kod nas. Naš Šantić lijepo veli: „Ostajte ovde, jer sunce tuđeg neba, neće Vas grijati, košto ovo grije, gorki su tuđi zalogaji hljeba, gde svoga nema i gde brata nije!“ Ono malo vremena, što ga naša braća u tuđem i dalekom svetu proborave na sokolskom delu, zasladi im gorčinu života, a radom ih veže, da se uzdrže u nacionalizmu, da se ne utope u moru tuđinstva. Koga nije diralo prisustvo braće Čehoslovačkih sokola iz Amerike na X svesokol. sletu?

Međutim Sokolstvo vrši svoju nacionalnu misiju i indirektno preko drugih faktora, ekonomskih, viteških, socijalnih i kultur. prosvetnih i uzgojnih, o kojima ću također reći koju. —

Viteštvo, telesni uzgoj vrši veliku ulogu u životu naroda. Ruzne discipline, koje dolaze do svog punog izražaja samo u sokolu, kao i nove, koje tek ulaze u viteški rad Sokolstva, daju sokolstvu sve više istina karakteristiku jedne športske organizacije, ali ne takve organizacije, kakove imadu neslavenske nacije, koje se bave samo fizičkim vaspitanjem a drugim organizacijama pre-

puštaju sav ostali rad, nego org. koja hoće da svestrano i što dublje zahvati u narodni život.

Od zimskih sportova skijanje, letnih — plivanje, zatim odbojka, košarka, streljaštvo, konjaništvo, lako-atletika, obilježavaju sportsku svestranost, daju prilike svem članstvu, da se ogleda na polju viteštva, bar u kojoj disciplini, prema svojim individualnim sklonostima i sposobnostima.

Natjecanja, javne vežbe, telovežbačke akademije, sletovi, vrše najveću svoju misiju u svakom pogledu. Viteštvom se čeliče karakteri, jača narodno zdravlje, poboljšava narodna odbrana, stvaraju se dobri borci i valjani građani. Heroizam, neustrašivost, smionost, spremnost na žrtvu, osećaj zajednice, kao celine, osećaj svoje malenkosti, kao jedinca pred celinom, stvara od mekušaca i sebičnjaka — prve građane. Stvaraju se ljudi, koji su svaki čas spremni za ređ i disciplinu, a naš Tírš veli: „Gde nema reda, tamo nema ni slobode!“ Tako isto dalje veli Tírš u svom govoru na javnoj vežbi Prašskog Sokola u martu 1865 g.: „U slobodi i u disciplini, takmičenjem snaga i uzajamnom ljubavlju sve braće, moramo zajednički uzgojiti pokolenje, puno životne sile i čilosti, koje neće biti samo snažno, već će nam također predstavljati čoveka čvrste volje, koji se neće hvaliti samo slavom svojih pređa, već će biti sposoban, da sledi njihov ugled“.

Današnje naše Sokolstvo ne sme biti samo deo i ogranak neke akcije za fizičko vaspitanje naroda, nego mora

preuzeti na sebe svu brigu oko toga vaspitanja. — Sokolsko vaspitanje nije moglo ostati jednostrano, samo kao telovežbačka organizacija, nacionalna i demokratska, nego uz ovu telovežbačku misiju postalo je ono sticajem okolnosti i kulturno prosvetna i opšte uzgojna organizacija. — Tek 1895 g. postao je prosvetni rad izjednačen i postavljen kao ravnopravan faktor telovežbačkom, a uveden je u župe tek 1897 god. posle III Svesok. sleta. — Pitanje širenja pismenosti, posebno je poglavlje za sebe, naročito, što se tiče sokolskih jedinica, van dravske banovine. I sami naši gradovi imadu veliki broj nepismenjaka, koji prilikom sa sela iz siromašnih naših krajeva povećavaju ozbiljno postotak nepismenosti u gradovima. — Tu je sokolstvo počelo, da radi, a zamah bi se imao osetiti tek ove iduće zime, kad se može više pažnje, da posveti prosvetnom radu na selu. —

U trezvenosti našega naroda Sokolstvo, naročito predratno u Bosni odigralo je veliku ulogu, a danas se sve više pokreće pitanje održavanja sokolskih priredbi bez točenja alkoholnih pića.

Pitanje štednje naročito je goruće pred naše velike sok. svečanosti, koje predviđamo za 1941 god. u Beogradu. Sada već treba početi u velike sa štednjom, da bi 1941 bili spremni, da izdržimo kušnju, kroz koju ćemo proći. — Svakako da u pitanju štednje, kao i trezvenosti pripada velika uloga našem sokolstvu u životu naroda. A to samo zato, jer je Sokolstvo do sada

Čehoslovačko veče beogradskog sokolstva

Na dan dvadesetogodišnjice Čehoslovačkog oslobođenja i stvaranja Čehoslovačke države 28 oktobra o. g., naše sokolske jedinice održale su sokolske priredbe, posvećene Čehoslovacima, čehoslovačkoj zemlji i čehoslovačkom Sokolstvu.

U Beogradu prva sokolska priredba održana je uoči čehoslovačkog dana 27 oktobra uveče. Ovu priredbu organizovalo je za svoje članstvo najstarije sokolsko društvo u Beogradu — Matica. Priredba je održana u dvorani Sokolskog doma Kralja Aleksandra I Ujedinitelja.

Veče je otvorio zamenik društvenog starešine brat Otokar Novotni. Zatim su govorila braća: Stevan Stanković, prosvetar društva o istoriji Čehoslovačke; Dr. Milorad Dragić o značaju čehoslovačkog Sokolstva; Milivoj Smiljanić, zamenik starešine Saveza i brat Dušan Cvetković o aktuelnim događajima iz Čehoslovačke.

Sokolska župa Beograd održala je Čehoslovačko veče, 28 oktobra, u zajednici sa svima sokolskim društvima iz Beograda i Zemuna. Ova Sokolska pri-

redba Beogradskog Sokolstva održana je u velikoj dvorani Sokolskog društva Beograd I. Pored beogradskih sokola Starešinstva sokolske župe i Starešinstva Saveza Sokola K. J. toj priredbi prisustvovali su i predstavnici mnogih kulturnih i nacionalnih udruženja u Beogradu. Prisustvovao je i opunomoćeni Ministar Čehoslovačke republike u Beogradu g. Dr. Jaroslav Lipa sa osobljem poslanstva.

Brat dr. Mihajlo Gradojević, starešina sokolske župe Beograd, pozdravio je sve prisutne pominjući da se prema svojim tradicijama naše Sokolstvo na dan 28 oktobra svake godine seća svoje braće Čehoslovačkih Sokola, njihove zemlje i naroda.

Posle toga govorio je brat Dr. Milorad Dragić. U svome govoru brat Dragić istakao je naročito bratske veze, koje su uvek postojale i postoje između čehoslovačkog i jugoslovenskog Sokolstva.

Na kraju je br. Jaroslav Lipa, čehoslovački poslanik, u kratkom govoru zahvalio jugoslovenskim Sokolima.

NAŠA SOKOLSKA AKCIJA

LEP USPJEH SOKOLSKE ČETE VITEZ

Sokolska četa u Vitezu kraj Travnika broji blizu 200 članova. U Sokolskoj Petrovoj petoljetci četa se je zavetovala da će izvršiti čitav niz dobrih dela. Jedno od tih bilo je svečano otkrivena i otvorena nova i velika spomen česma sa bustom Blaženopočivšeg Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. Spomen česma je vrlo lijepo izgrađena i nalazi se kraj samog puta. Svečanost otkrivanja obavljena je u nedelju 23 oktobra o. g. uz učešće nekoliko stotina meštana i gostiju iz okolnih sela kao i iz Travnika. Poslije svečanosti otkrivanja spomen česme održan je javni čas čete kao i velosipedske i pešačke trke koje su prućene sa najvećim interesovanjem. Ovoj lijepoj svečanosti prisustvovao je brat Ahmed Cojo kao delegat Župe.

SLUŽBA NARODU I OTADŽBINI

U vezi sa akcijom Narodno-odbrambenog ostsjeka Sokolske Župe Sarajevo, osnovan je pri tom ostsjeku i referat za samarićanstvo i odbranu od napada iz vazduha. Sekcija za odbranu od napada iz vazduha ima za cilj, da sve pripadnike Sokola izobrazu u odbrani iz vazduha, pružanju prve pomoći poslije napada, a sa druge strane da u sporazumu sa mjesnim odborima za odbranu od napada iz vazduha, obrazuje posebne ekipe i da dade punu potporu mjesnim odborima u njihovom radu. Vodi se akcija da iduće godine sam sokolski ostsjek za odbranu od napada iz vazduha organizuje svoje vlastite ekipe prilikom „Vazdušnih napada“.

Sve sokolske jedinice, društva i čete, naročito one koje se nalaze u većim mjestima, održaće preko zime za svo svoje članstvo tečajevе za odbranu od napada iz vazduha, a veće jedinice pristupiće u sporazumu sa mjesnim odborima obrazovanju ekipa za odbranu i pribavljanju svega potrebnog materijala za te ekipe.

Isto tako staviće se u dužnost svim jedinicama bez razlike, da održe samarićanske tečajevе za sve članice bez obzira dali su one izvršujuće ili pomažuće. Zaključak narodno-odbrambenog ostsjeka Župe je da se sve sokolice na području Župe Sarajevo moraju izobraziti za tu službu. U tom cilju održaće se, kao što smo rekli, tečajevi po svim jedinicama. Jedan od takvih tečajeva uskoro će se održati u Sarajevu za sokolice Sarajevskih sokolskih društva.

USPJELA SOKOLSKA POLJOPRIVREDNA IZLOŽBA

Sokolska četa Ozren Srednje priredila je u nedelju 23 oktobra o. g. svoju poljoprivrednu izložbu na kojoj su svoje proizvode izložili članovi čete. Po broju i kvalitetu izloženih zemaljskih proizvoda ova izložba vredne čete Ozren uspjela je u svakom pogledu.

Izložba je otvorena u vlastitom Sokolskom domu koji je za ovu svrhu, naročito njegova unutrašnjost prekrójena, i daje sliku lijepog muzeja sokolskog rada na podizanju sela. Ona će biti otvorena do 30. oktobra koga će se dana svečano podijeliti nagrade najboljim izlagacima.

Ovom izložbom Sokolska četa Ozren Srednje izvršila je sedmu zavetovanu tačku u Sokolskoj Petrovoj Petoljetci među kojima je i izgradila veoma prostran i lijep vlastiti Sokolski dom, i nabavila sve glavne vježbajuće sprave.

TAKMIČENJE U VIŠEGRADU

Takmičenje Sokolskog društva Višegrad održalo je u nedelju 16-X o. g. takmičenje svih muških kategorija i to: članova, muškog naraštaja i muškog podmlatka. 7 članova se takmičilo u vetoboju, 7 m. naraštaj o osmoroboju 8 m. podmlatka u šesteroboju. Prvo mesto postigao je od članova brat Ismet Sarać sa 85 bodova od mogućih 90 bodova. Prvo mesto brat naraštaj Georg Ajzberger sa 79 bodova od mogućih 80 bodova. Prvo mesto m. dece brat Veljo Ječmenica sa 58 bodova i brat Ilija Petrović sa 58 bodova od mogućih 60 bodova.

J. M.

„FOND ĐURE PAUNKOVIĆA“

U jednome od prošlih brojeva počeli smo donositi izveštaje o ulozima za „Fond Đure Paunkovića“, koji je pri Savezu S.K.J. osnovan prilikom smrti brata Đure.

Sada smo dobili od Sokolskog društva Zagreb 2, sumu od Din. 1000 (hiljadu).

Pozdvaljamo ovaj postupak bratskog društva, i nadamo se da će i druge jedinice po svojim mogućnostima, svojim prilozima uveličati ovaj fond, koji nosi ime našeg zaslužnog brata Paunkovića, a koji ima za zadatak da u teškim momentima pomaže naše siromašne članove.

Grupa župskih načelnika-ca sa saveznim načelnikom br. dr. A. Pihlerom prilikom zбора na dan 23 oktobra 1938 god.

naša najjača i najraširenija organizacija u narodu, preko koje se vrši sav kulturni i napredan rad širom Otadžbine.

Sokolstvo vrši u najvećoj meri ulogu faktora međunarodnog zbližavanja, a Slovenske uzajamnosti napose. To se ispoljilo ranijih, a osobito na X Sve-sokol. sletu. Taj slet posjetili su: Litvanci, Rumunji, Francuzi, Belgijanci, kao i svi Slaveni, neki od njih samo privatno. Da nije bilo teške međunarodne situacije, šarolikost sleta bila bi još očiglednija. — Do osobitog izražaja došlo je naše slavensko bratstvo između: Čehoslovaka, nas i Bugara. Koliko Sokolstvu još nije dosuđena uloga, to će mu biti u budućnosti u životu Slavena. —

U socijalnom pogledu sokolstvo vrši danas, a pretstoji mu naročito za budućnost najveći rad. Sokolsko bratstvo, temelj je, na kojem počiva ceo sokolski rad, svi dosadašnji i budući uspjesi. — Bratski duh, koji provejava iz naših sokolana, obuzimlje jednako sve, kako one žuljave ruke, tako i one iz činovničkih krugova. U sokolu ne može biti nižih i viših. Naš Tirš krasno na jednom mestu veli: „Bratstvo se ne sastoji u tome, da se prelazi preko grešaka, nego, da se na nje upozori na bratski način“.

Prosvetnim i socijalnim radom, uzgajamo karakterne ljude, koji će, kad dođu iza stare i srednje generacije zameniti u tom presudnom poslu. Ljubav, koju oseti siromah brat, vratiće je, drugom bratu siromahu, kad mu je ustreba. Ljubav, će učiniti značajevе jake, a to po Tirševoj nauci koju je

primio od G. L. Bona, određuje sudbinom naroda. Gustav le Bon veli: „Ni slučaj, niti vanjske okolnosti, niti političke institucije pogotovo ne igraju glavnu ulogu u historiji naroda. Njihovu sudbinu određuje pre svega njihov značaj“. A u jednom svom pozivu veli Tirš: „Željni smo svetlosti i bogatstva, a također i toga, što jedno i drugo čuva i brani. Treba nam čvrste, neslomljive volje, treba nam moralne čistoće, dobrog vladanja, treba nam snažnih mišica i jakih grudni, treba bratskog duha i muževne ljubavi, što potrostručuje moć u neslomiv vez, koji ju spaja“. Ta ljubav, koju ispoveda savrem. sokolstvo i jest sva moralna jakost našeg pokreta, a ta ljubav učiniće, da će se i demokratizam, koji iz tog izlazi, što pre srušiti sve pregrade socijalnih razlika i položaja, da bi svi bili jednako-pravni sastavni delovi naroda, jer i opet Tirš veli: „Naša stvar nije za stranke, nego za ceo narod“.

Savremena uloga Sokolstva ističe se osobito mnogo u ekonomskom pogledu, naročito u vezi sa sokolstvom na selu. U varošima sokolstvo ima malu ulogu u ekonomskom životu; jer je život grada takav, da to slabo, kraj drugih jačih faktora dolazi u obzir. Sokolstvo kao ekonomski faktor utiče na narodni život sela jače. Tu dolaze u obzir u prvom redu popularna poljoprivredna predavanja, praktične pouke, tečajevi i literatura. Da je taj i takav način rada djelotvoran, najviše se to pokazuje baš u siromašnoj mostarskoj župi, pa i ostalim župama, gde su prilike to dozvoljavale. Povećava se produktivnost zemlje, kvalitet žita i krmnog

bilja, izabire se bolja stoka, osnivaju se košnice i sade se voćke. Ima sela, koja su gotovo prepoređena aktivnim sokolskim radom u njemu. Dovodi se voda, grade se česme, ograđuju izvori, podižu domovi i škole, spomenici i drugi objekti, koji su najpreči dokaz našega uspjeha. Naše je selo potrebno ove pomoći. Do sada još ni jedna organizacija nije uspela, dati našem selu ono i onoliko, koliko je dalo sokolstvo. Naše selo, to je posebno poglavije našega sokolskoga rada. —

Kad već spominjem selo, moram napomenuti, da uloga Sokol. na selu nije još dovršena, nego dosadašnji postignuti uspjesi u tom radu daju pravo i nalazu nam, da se taj i takav rad pojača, preko sokolskih četa, kako bi misija Sokolstva u našem narodu bila što potpunija. — U putevima i ciljevima S. S. K. J. lepo je u tom pogledu iznešeno sve, što se tiče sokolovanja na selu. —

Sokolstvo vrši svoju veliku ulogu i u drugim smerovima narodnog života, verskom, kulturnom, eugeničnom itd. U verskom pogledu uloga Sokolstva se svodi na to, da su sokoli braća, bez razlike vere. Verska pitanja rešavaju oni, kojih se to tiče, a Sokolstvo poštuje svačije versko osvjedočenje. — Naše Sokolstvo stoji u pitanju vere zajedno sa svojom sredinom, jer naš narod lepo veli: „Brat je mio, koje vere bio!“ Sokolstvo gleda u čoveku, samo čoveka, u Sokolstvu vredi pojedinac toliko, koliko je čovek. —

Koliko je sokola uredilo svoje kuće i životne prilike na bolje, to se ne može statistički izneti, jer o tome i

nije još vođena stvarna statistika. Nabavljeno je na tisuće pljuvačnica u domove, napravljeno je na tisuće nužnika, okrečeno i uređeno na tisuće domova, uređeno isto tako na tisuće staja, dubrenika, pa u novije doba i silosa. Time naše Sokolstvo vodi naš narod napred koliko može, da ne zaostane u ovom velikom i brzom tempu života ovoga stoljeća. Tu je uloga našega Sokolstva od preogromnog značenja, što se očituje ne suvim statistikama, već stvarnim radom na terenu u samom narodu. — Možda će Sokolska Petrova Petoletnica nešto više o tome reći, nego što je do sada kazano. —

Velika zadaća, koja čeka još, da se izvrši je ta, da se u sokolske redove dobije što više dobrih radnika i pripadnika, jer i Tirš veli: „Tu ne može ostati ogroman deo naroda, kao običan gledaoc, mi nismo zato, da nas drugi gledaju i da nam odobravaju teežnje, tu mora s vremenom sam natežnje, tu mora s vremenom sam najemu jača izvestan broj godina“.

Zaključujući ovu raspravicu slobodan sam Vas potsetiti još jednom na sve one velike uloge, što ih Sokolstvo igra u životu našega naroda i Slavenstva, s jedinom željom, da se mi sami što više uživimo u to delovanje, da svojim radom pripomognemo produbljenju sokolskog rada i tako mu zajamčimo bezuvetni uspeh. Neka nam u tom radu uvek bude pred očima: Kralj, narod, Otadžbina, Slavenstvo i čovečanstvo!

Nikola Latković